

NÉPÜNK

NYERKESTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telephon: 440.

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő Felelős szerkesztő
WASSERSTROM SÁNDOR LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Belföldön: Egész évre hitközségeknek és vállalatoknak 500 Lei, magánosoknak 260 Lei.
Külföldön: 4—2 Dollár, Kc. 120—80,
P. 25—15, S. 30—20, Dinár 180—150.

Halálos ítélet...

Jeruzsálemben elhangzott egy rettentő ítélet. Zsidót ítélték halálra. Állítólagos gyilkosát Arlosoroff cionista vezérnek. Akit a tel-avivi strandon egy nyári éjszakán agyonlőttek. Ismeretlen tettesek. Akiknek kilétét mostanig sem lehetett minden kétséget kizáróan megállapítani. Állítólag arabok voltak. Állítólag zsidók. Talán Stavsky, akit a meggyilkolt özvegye „felismert.” Politikai gyilkosság volt, melyet valóban elkövetettek arabok is, de zsidók sincsenek kizárva. Az arabok azért, mert Arlosoroff józan politikával egyengette az arab-zsidó megértést. Ez nem egyezett az arab nacionalisták terveiével. De zsidó is lehetett. Bár az első pillanatban sem hittük ezt el. Mert a zsidó nem szeret ölni és nem is tud ölni. Pénzért sem, szerelemből sem, politikáért sem. Csak nagyon sórványosan és igen-igen ritkán. Hát miért épen az épülő országban? Miért öljön? Mert talán Arlosoroff politikájával nem ért egyet? Voltak és vannak igen sokan, zsidók, cionisták, akik a megboldogult vezérnek elgondolásaival nem azonosítják magukat. De nem a revolveresövív. Nem egy 34 éves ember halála árán. Akinek elítélésére még nem jelent új politikát. Anyyira nagy és annyira befolyásos korántsem volt.

Messzi ülünk, idegen világrészben és mégis olyan közel hangzott el az ítélet. És ahogy idehallatszott a gyilkos golyójának süvítése, úgy rezonált bennünk az ottani bíróság ítélete. Egy ítélet, amelyet jogunk van bírálni. Ahogy joga van bírálni minden kinek, mindenütt a világon egy justizmordot. Ahogy felhördült a világ, amikor Dreyfust elítélték, úgy nem tud a világ lelkiismerete megnyugodni, ha arról értesül, hogy valahol, bármely pontján a világnak, ártatlanul ölnék meg a Törvény nevében embereket. Inkább futni hagyni száz bűnöst, mint egy ártatlant elítélni. Ez a mottója a modern igazságszolgáltatásnak. Csak a szadizmus, a politikai, vagy egyéb „társadalmat javító”, vagy „elriasztó” példastatuálás lehet az oka gyilkosságoknak, amelyekhez az engedélyt az államhatalom adja meg. Maga a halálra ítélet is idejét mult jegyver. Mert nem riaszja vissza a bűnöst és nem teszi jobbá a statisztikát. De ezuttal nem erre hivatkozunk. Nem a halálos ítéletekre általában. Bennünk visszhangot ezuttal a Stavsky elleni ítélet kell. Mert logikailag, hiszen épen, úgy alibit bizonyított, mint vádlott-társra. Stavsky nem vallott be semmit és kétségtelen bizonyíték nincs ellene. Az angol bíróság talán más motívumot vegyített ebbe az ítéletbe. És épen ezért nem szabad a zsidó közvéleménynek belenyugodni ebbe a minden valószínűség szerint másnak, mint justizmord-nak nem nevezhető ítéletbe.

Minden zsidó szívből rezonálni kell ennek a jeruzsálemi ítéletnek. A zsidó presztizs megtépzése volna az is, ha Stavsky minden kétséget kizáróan Arlosoroff gyilkosa lenne. De mit tettünk volna ebben az esetben? Szégyelnénk magunkat, hogy a mi békés országépítésünkhöz, a mi ádó-kap-

honfoglalásunkhoz vér tapad. De hallgatnánk és visszahúzódnánk lelki-sebeinkkel, amelyet egy zsidó meggyilkolása okozna, egy zsidó tesvérünk által.

De így?! Így, hogy nem tudja a bíróság maga sem bizonyossággal állítani, hogy a gyilkos egy zsidó lett volna. Talán valahol kajánul vigyorog az arab gyilkos, s hagyja, hogy Stavskyval az egész zsidóság üljön a vádlottak padjára, vagy álljon a bírósághoz. Hogyan meri hát a bíróság vállalni azt a súlyos lelkiismereti terhet, hogy egy justizmordot kövessen el?

A világ zsidósága meg kell őrizze

hidegvérét, amíg a felsőbb fórumok is döntenek. Reméljük, hogy az ítéletben nem ez volt az utolsó szó. De ha nem használna az érv, ha nem segítene a józan ész és logika, akkor fel kell emelje a zsidóság szavát, ahogy mindig első volt, amikor tiltakozni kellett a justizmordok ellen. Akár a két amerikai olasz érdekében, Sacco és Vanzetti életéért kellett aggódni és tiltakozni, akár ha Párisban, Berlinben, Wienben vagy Budapesten akartak, vagy követtek el justizmordokat. A főbbiért bűsülettel sikraszállottunk — mert emberestestvéreink voltak.

Stavskyért is sikra kell szállni bátran, erővel és elkeseredetten, mert egy ártatlan zsidóról van szó... nem szabad hagyni, hogy a Politika kötele fojtsa halálra!!

Horogkeresztes polgárháboru Ausztriában

Levegőbe repítették a neubeckhi zsinagogát. — Egyre folynak a pokolgépes merényletek egész Ausztriában

Bécs. — A kis Ausztria még alig heverte ki a „vörös” polgárháborút, szüntelenül megismétlődő zavargások után, újra polgárháború küszöbén áll. A polgárháboru azonban most az ellenkező oldalról, a német és osztrák horogkeresztesek részéről fenyegeti az ország békéjét.

Ausztria zsidóságát is rendkívül érzékenyen érinti ez az új megmozdulás, mert létét és existenciáját alapjában veszélyezteti ennek a polgárháborunak kimenetele. Ha az osztrák kormány kiengedi kezéből az irányítást és a horogkeresztesek győznek, akkor Ausztriában is megkezdődnek német mintára a pogromok és az osztrák zsidóság is veheti vándorbotját, mint a német zsidó testvéreik.

A horogkeresztesek már izelítőt is adtak abból, hogy milyen eszközökkel akarnak dolgozni. Napirenden vannak Bécs különböző vidékein a bombamerényletek. Neubecken a horogkeresztesek felrobbantották a zsinagogát. A templomban elhelyezett pokolgép teljesen rommá döntötte a zsinagóga épületét.

A döntő támadás ezidőszerte természetesen nem a zsidó ellen, hanem a hatalom megszerzéséért folyik. Csak akkor, ha majd kezükben lesz a kormányzás, mérhetnek végső csapást a zsidó tömegekre is.

A kormány egyelőre erőteljesen szervezi az ellentállást és a lakosság többsége is ellenségesen viseltetik a horogkeresztesek merényleteivel szemben, mert már eddig is rengeteg kárt okoztak az országnak.

Amikor a „tettest” felmentik és a „büntársat” halálraítélik.

Az Arlosoroff per halálos ítélete egy új „justizmordot” jelent a világ zsidóságának

— Nagy izgalmak világszerte. —

Az egész világ zsidósága megdöbbenve vette hírül a jeruzsálemi esküdtsték ítéletét, amely az Arlosoroff meggyilkolásával vádolt Rosenblatt és Stavski vádlottak közül, Rosenblattot bizonyítékok hiányában felmentette, míg Stavskit köztételező halálra ítélt.

Az ítéletet nemcsak azért kellett szokatlan feltűnést, mert az egész tárgyalás alatt semmi pozitív bizonyíték nem merült fel a vádlottak bűnössége mellett, hanem mindenekelött azért is, mert ez az ítélet még a teljesen légtüres térben mozgó váddal is szöges ellentétben áll. — Az ügyészség ugyanis Arlosoroffné tanu-vallomása alapján, amelynek megbízhatóságát már több ízben volt alkalmunk elemezni, Rosenblattot vádolta a közvetlen gyilkossággal, míg Stavskit, akit a bíróság most halálra ítélt csak büntársnak tekintette, aki lámpával világitotta meg az áldozat arcát, míg társa szíven-

lőlte. — Stavskit tehát, ha beigazolódik Rosenblatt bűnössége, csak mint büntársat és nem, mint gyilkost lehetett volna elítélni, — még a vád felépítése szerint is. — Ezzel szemben az a bírói gyakorlatban szinte páratlanul álló helyzet állott elő, hogy a gyilkossággal vádolt Rosenblattot bizonyítékok hiányában felmentették és a Rosenblatt „büntársát”, aki szintén igazolta alibijét — halálra ítélték!

A zsidó közvélemény kezdetben nem is akart hittel adni az első híradásoknak és mindenki meg volt győződve róla, hogy itt csak a hírszolgálat tévedéséről van szó. De nem a hírszolgálat, hanem a zsidó közvélemény tévedett. Stavskit, minden jog, minden feltétel, minden józanság, minden logika és minden ártatlansága ellenére — halálra ítélték.

Ezt az ítéletet ugyyszólván már nem is lehet kommentálni. Ilyen otromba justizmord,

HETI GLOSSZÁK

Blum, Basch és Bloch

A párisi lapokban gyakran lehet mostanában ezt a három németül és zsidósan hangzó nevet látni egymás mellett: Blum, Basch és Bloch. Miért? — kérdezheti az olvasó, miért éppen e három nevet? Meg kell adjuk erre a választ, mert keresztmetszetét adják annak, hogy az ügyekkel kapcsolataiban miért van rossz csengésük ezeknek a francia közvéleményben. Léon Blum, a francia szociáldemokrata párt elnöke, éles támadások központja, úgy a jobb-, mint a baloldali részéről. A jobb- és baloldaliak, mint hazáruktól és népáruktól aposztrofálják. A nemzeti védelem mai vezetői ellen folytatott harca, ellenteleit fehérizzásig hevített gyűlöletre inspirálja. Blum — mint Hitler segítője — Franciaország ellen! És nem felejtkeznek meg arról, hogy mindig aláhúzzák, Blumnak német-zsidó származását. De nem kiméletesebb vele szemben a baloldal sem! Erről az oldalról azt a vádat emelik ellene, hogy ő a francia szociáldemokrácia széjjelbomlasztója. És nem minden alap nélkül. Blum, aki nemrégiben a hatalmas párt korlátlan ura volt, a radikális és oportunistikus közötti hanyódozó pártját megfosztotta eddiggi hatalmának mondható befolyásától. Otto Bauerrel, az osztrák szociáldemokrácia vezetőjével hasonlítják össze, akinek köszönhető az osztrák szociáldemokrácia megsemmisítése. Itt is, ott is egy zsidó!

Alexander Basch, mint az Emberi Liga elnökét támadják. A Liga, nem jogosulatlanul, mint a baloldali radikalizmus és kommunizmus védője van elismerve. De a „zsidó” Basch számlájára írják azt is, hogy a Liga nem elég baloldali. — Amikor nemrégiben Trockij kiutasítása körüli ellentétek miatt Herriotot kizárták a Ligából, akkor Basch védeni próbálta. Azóta a baloldalon sem szeretik, a jobboldalon pedig — kommunista. Basch — a zsidó!

Most pedig a harmadikról beszéljünk: Bloch. Ő a másik oldal legszélén áll. A párisi frontharcosok elnöke. Most alakította meg barátjaival az „Union Nationale des Israelitiques patriotes” pártot. Ők meg nyíltan Blum és Basch ellen ágálnak. Az ő „bomlasztó” működésüknek skarnak gátat vein. Azt akarják bizonyítani, hogy nem minden zsidó — baloldali. A túlzottan nacionalista és patriotikus szavak — Blum és Basch ellen irányulnak. De ne gondoljuk, hogy a szélsőjobb ezek után boldogan üdvözlö — Bloch urat.

Eredmény: Blum, Basch és Bloch nevekkel operálnak jobb és baloldalon és a gyűlölet — a zsidókat érinti legjobban!

Velence zsidói

Írta: Leitner Zoltán

Ha a zsidó Velencét keressük, akkor nem lehet elmenni sem a St. Mark térre, sem a Frari templomba, de még a dozsék mesés kincsekkel teli palotájába sem. A kis keskeny uccákba kell járni, ahol alig van néhány méternyi hely, hogy közlekedni lehessen. Ott kell járni, ahol misztikusan kanyarog a kanálisok vize, vagy Spinalunga szigetre kell elzarándokolni, ahova a 13-ik században költöztették őket.

Velence történelmi levegőjében nem is csodálkozik az utas, hogy itt már 945-ben éltek zsidók. Hiszen a keskeny Canale-Grande alig hagyja el a két oldalt őrtálló paloták csodás világát már kitérül a tenger, ahol már évezredek óta járnak — kelnek a hajók, zsidók hajói is, zsidók kincsei is, melyek hosszú — hosszú időn át hozzájárultak Velence világkereskedelmi jelentőségéhez. Ahol kereskedelem volt a középkorban, vagy a reneszánsz idejének művészettel telített atmoszférájában, — ott laktak zsidók. Odarajzottak, mert nem lehetett más élethelehetőségük, minthogy világreszek között és tengeren át az áruk kicseréléséből igyekezzenek megélni. És mert élniük csak kellett, természetesen a „konkurencia” is mindég dolgozott ellenük. Példa erre, hogy már az első írásbeli dokumentum amely reánk maradt, ezer évvel ezelőtől azt tartalmazza, hogy zsidók

Bicsad gyógyfürdő Románia Karlsbadia Megnyilt május 15-én

Nagy orvostanároktól ajánlva az összes gyomor, epekő, cukor, hólyag, prostata és gége megbetegedéseknél.

Szobák pensióval vagy anélkül igen olcsó árak mellett. Szigoruan diétás konyha házi kezelésben.

Szénsavas, sós, ásvány vízfürdők, hidegvíz-kurák és pakolások orvosi felügyelet mellett. Inhalatorium.

Különféle szórakozások: Tenniszpálya, strandfürdő, minden este tánc, hetenként kétszer tombola és táncverseny.

Féláru vasuti-jegy. Junius 1-től a Méra R. T. kényelmes autóbusszai naponként kétszer közlekednek.

Prospektust készséggel küld a fürdőigazgatóság
Telefon Satu-Maren Nr. 162. Bicsadon Nr. 6.

B I C S A D

Hova visz az éretlenség?

A férfias önvallomásnak mindig meg van az a jó oldala, hogy ellenségeink körében is megbecsülnek érte. Ha van bátorságunk megírni — ahogy legutóbbi számunkban a rabbitulkapások ellen nyilatkoztunk — akkor legyen és van is bátorságunk, hogy az éretlenség ellen is felemeljük tiltakozó szavunkat. Ezt abból az apropóból mondjuk el, hogy Olaszországban még mindig nem ült el annak a határon megjelent autónak az ügye, amelyben zsidó fiúk tiltek és antifasiszta röpiratok lövegével gáncsolták el az egész olasz cionizmus ügyét. Már szó volt erről lapunk hasábjain. Zsidó, baloldali beállítottságú éretlen gyerkőcöknek nem tetszik Mussolini és ezért más „világmegváltást” akartak propagálni. Lefogták őket. De ez a kis „akció” elég ahhoz, hogy hallatlan kárt okozzanak az olasz és zsidóság viszonyának és lehetlenné tegyék az intenzív cionista munkát. Néhány hete új lap jelenik meg Torinóban. A címe: La nostra bandiera (A mi zászlónk!) Anticcionista a programja. Azt írja ez az elkeseredett új lap, hogy az olasz zsidóknak kötelessége, — nem támogatni a cionizmust. Még Hitlernek is igazat ad és azt állítja, hogy még Hitler kezébe is adják a fegyvert a zsidók ellen.

Ultrapatriotizmus kezd életrekelni az olasz zsidó közéletben. A torinói hitközségben most 17-en lesznek a hitközségi választások és a mostanig példásan működő cionista vezetőséget felváltja egy asszimiláns éra: egy volt tábornok és hadtestparancsnok lesz az elnök. Mostanig mintaképei lehettek a cionistáknak, a maroknyi, de öntudatos olasz cionisták. Most pedig meg kell huzódjanak, amíg ez a vihar elvonul felettük. Mert néhány meggon-

dolatlan gyerek miatt, az olasz asszociálja a cionizmust a kommunizmussal. Természetesen az alapokra is rossz hatással van ez a fordulat, úgy, hogy a Keren Kajemet delegálja is elhagyta az országot.

Ezt produkálja az éretlenség kultusza, amelynek nálunk is számos propagátora van. Ezért emeljük fel mindenkor tiltakozó szavunkat, amikor arról van szó, hogy túl sok teret adnak az — ifjuságnak. Ifjuság — meggonddolatlanság, plussz (gyakran) baloldal. És ez a baloldali beállítottság nagyon sokat érthet a cionista mozgalomnak. Annak a mozgalomnak, amely lényegében nacionalista mozgalom és nem lehet összekapcsolni semmiféle internacionalizmussal. Mert a keftő közül egyiknek győzni kell minden ember lelkében. És ha az utóbbi kerül túlsúlyba — akkor megtörténhet az a szomorú eset, amely most annyira árt — az olasz zsidóságnak és az olasz cionizmusnak.

A neolog rabbi leányának vegyesházassága

A napilapok jelentése szerint Dr. Krieshaber pesterzsebeti neolog rabbinak a leánya házasságot kötött az ottani pénzügyi tanácsnokkal. A lapok szerint az ottani társadalom nagy örömmel vette a házasság híreit. Valószínűleg a nagy öröm talán valamilyen, itt szerepet játszó regény happy endjének — házassággal végződő befejezésének — szól, azonban nem hisszük, hogy az ottani zsidó társadalom, bármilyen szélső neolog is volna gyakorlatban, nagyon el volna ragadtatva attól, hogy rabbinának a leánya — vegyesházasságot köt. Ez ugyan polgári szemszögből nézve mindenkinek privát dolga ha nem volna hitközségi főfunkcionáriusról szó és ha különösen nem volna szó egy rabbiról, akinek példája, ha jól cse-

nem vehető fel a Kelet felé induló hajókra. A hajók kapitányainak fejesztés terhe alatt volt ez tilos. Az 1152-ben megtartott népszámláláskor már 1600 lélek lakik a lagunák ragyogó városában. Amikor meg szoros történelmi kapcsolat létesült Velence és Konstantinápoly között, akkor sok ottani zsidó vándorolt be és valamennyien pénz és árucserével foglalkoztak. Letelepedési engedélyt öt vagy tíz évre kaptak. S amikor járkáltak a néma kövek között, történelmi levegő csap felém. Temérdek zsidó szenvedés és maroknyi öröm „élő” tanúi ezek a keskeny uccák, ezek a vízzel és könnyel áztatott kövek. Oh talán épen ezen a helyen, ahol állok végezték ki 1480-ban azt a három zsidót, akiket a vérvád meséjével a halálba kergettek. Vagy talán amott, azon kis terecskén halt martírhalált az a magyarországi származású zsidó, akit 1506-ban köveztek meg, mert állítólag egy nem zsidó fiucska elrabolt. Vér és vér mindentűtt. Abból a keskeny ablakból, talán maranusok leányai tekintettek ki rémült arccal, akiket szüleikkel együtt a spanyol inkvizíció idején elkergettek hazájukból és egy részük idemenekült.

Hányszor adták ki a dozsék a rendeletet, hogy ki kell kergetni a zsidókat, azután meg gondolták a dolgot. Mennyi rémület uralkodhatott akkor itt a velencei gettóban s talán legboldogabbak akkor voltak, amikor 1516-ban kiadták a jelszót, hogy vonuljanak a gettó-nouvóba. (Érdekes, és nagyon is említésre

méltó, hogy innen datálódik a „gettó” elnevezés.) Itt már kőből építhettek templomokat és tovább üzhették foglalkozásukat, amelyet még kiterjesztettek az ékszer és drágakőkereskedéssel is. Egyidőben a zsidó bankárokat is kikergették, majd néhány évre rá, visszahívták. Bizonyára szüksége volt a nagy hatalmu dozséknak, a zsidóktól türelmi díj fejében kapott pénzre. Ki tudja mennyi arany halmozódott itt fel az évszázadok alatt, amelyet a zsidók vérrel és izzadsággal kerestek meg és adták oda a hatalomnak, csakhogy élhessenek.

Shakespeare sokat vitatott „velencei kalmár”-ja, aki talán sohasem létezett, úgy, ahogy az angol költőfejedelem megírta, erre járhatott, itt elmélkedhetett a font huson — amelyet sohasem kért magának. De a legenda az megmaradt, hogy kísértésen évszázadok múltán is.

Ugy vélem, hogy pernyeszagot érzek hirtelen, de ez talán már nem az 1553-ban itt elégetett Talmudok parnyellata, amelyet III. Gyula pápa rendeletére égették el. Talmudot elégetni? Mosolyognom kell itt Velence ősz kövei között, mert hiszen a Talmudot hiába égették el — a Talmud azért él.

Talán ebben a kis házban, ahol most rongyos fehérneműek kandikálnak elő a két ablak között feszített kötélről, lakott Jakob Mantino, vagy Leon de Modena, Simone Luzzato. Itt ihlette meg a csodás napnyugta

lekszik, nem nagyon lelkesítő szokott lenni — sajnos — hivi körében, de ha valami kivetni valót látnak, akkor igazolást találnak önmagukra. „Hogyan lehessen elítélni egy apát, ha nem-zsidóhoz adja a leányát, ha ezt a rabbi leánya is megtette?” — mondják majd.

Minket a dolog annyiban érdekel, hogy akárhogyan vesszük, általános zsidó ügyről van szó, olyan dologról, amelynél oda kell írni a riasztó kérdést: „L'on attó hajléch — hová jutunk”. Az eset egyébiránt rávilágít az asszimiláció útjára és ezt az utat jelző fokozatos elzsidótlánodásra.

Sonka, kaviár és egyéb „kegyszerek” Telavivban — a „jekkék” jóvoltából

Körülbelül 10 százalékát teszik ki ma Palesztina lakosságának — a német zsidók. Ahogy a porosz némeleknek a gunyneve „jekke”, úgy ebből a minőségéből tudott sokat importálni az utóbbi időkben — Palesztina. De csak Palesztina — és nem Erec Izrael. Mert ezekkel szemben ez az azonos meghatározás nagyon is kettő. Ők nem az Erecben telepedtek le, hanem egy helyre menekültek, ahol pénzüket jól kamatoztatták és elhínthetik a porosz prepotenciát, amelyben kifünő tanítványoknak bizonyultak. Felháborodottságot keltenek ezek a rémet asszimilált zsidók még ott Palesztinában is. A héber nyelvnek hadat üzentek. De nem csak az öregek, akiknél egy kissé érthető, hanem a fiatalok is. Uccáton, vonatokon, autobusokon folyton csak a német nyelvet lehet hallani. De ez megváltozik idővel. Elvégre elég „asszimilálódó” hangulat van az Erecben ahoz, hogy a héber hódítson.

Másképpen áll a helyzet a vallásossággal. Nem lehet állítani, hogy a kelet-európai zsidóság bevándoroltjainak egyrésze, szintén nagyon vallásos lenne. De legalább volt és van bennük elég tapintat ahoz, hogy sohasé sértsék meg ezzel a mások, a vallásosok érzékenységét. Hogy úgy mondjuk „b, freszje” elkerüljük a szombat megszegését és egyebet. Még a chalucok nagy része is ilyen szellemű. De ezek a jekkék? Van egy bizonyos csoport, a német „ir differensek” között, akik egyenesen szombatgyalázók. Semmiféle belátással nincsenek a mások vallásos érzésére. Tel Avivban, ahol százperentesen meg van adva a lehetőség arra, hogy valaki teljesen zsidó életet éljen, ők direkt sportot üznek abból, hogy mindent úgy tegyenek, hogy az sértse a többieket. Ők nyitották az első üzletet Tel Avivban, ahol „kifünő” disznosonka kapható, meg kaviár és akik lépten-nyomon gyalázzák a zsidó vallás lételes törvényeit. Ők pöfékelnek a strandon szombatunkint és ők viháncolnak az uccán és nyitvatartott cukrászdákban, a szent szombati napon. A mulatóhelyeknek addig nagyon rossz konjunktúrája volt a zsidók között, de a jekkék beözönlése óta, mindig hangosak a német szó-

Sarah Copija Sullamot a 16. ik századbeli költőnőt. Talán ezen a most járt helyen voltak a híres velencei héber könyvnyomdák, a Bombberg féle, meg a *Giustinian*, a *Bragadin* és a *Vendradin*.

Megkönnyebül lelkem, amikor arra gondolok, hogy 1797-ben a megszálló francia csapatok új levegőt hoztak a lagunák áporodott hangulatába. A gettó megnyitott és három zsidót azonnal be is választottak a városi tanácsba. De amikor a compoformioi — egyezmény folytán Ausztria fennhatósága alá került a város, a röviddel azelőtt megnyitott gettókapuk, újra bezárultak. Hogy végre 1849-ben megnyitottan egy időre és véglegesen 1866-ban, amikor az olasz királysághoz került a város.

Sok zsidó tehetséget adott Olaszországnak ez a történelmi város. *Isaco Pesaro Maurogato* is innen került ki, aki a nagy ország pénzügyminisztere lett. Itt állok *Luigi Luzzatti* szülőháza előtt, aki miniszterelnöke volt sokáig Olaszországnak.

Történelmi hangulat, évezredek patinája, a dozsék mesés városa, ahol bámulatot kelt minden kő és tobzódott a gazdaság, amelynek nyomait lépten-nyomon megtaláljuk. Itt is egy darab zsidó történelem. Néhány elsárgult lap zsidók történetéből, véres, keserves, itt a kék ég alatt, lagunák között, a lappangó titkos keskeny uccák mennyit tudnak mesélni... zsidó sorsokról, zsidó tragédiákról...

Ha rendbe akarja hozni idegeit, ne mulassa el felkeresni a Tátra legkiecsőbb fekvésű fürdőhelyét melyhez tíz pernyi autót vezet a késmárki állomásról. — Klimatikus gyógyhely. Strand. Fényő és szénsavas fürdők. Ezidén nyílt meg a késmárki előbbi felügyelete mellett az Orth. kóser Friedmann Penzió, hol kényelmes és olcsó otthont nyerhet. Felvilágosítás és bejelentés: **Friedmann Penzió** Tatranska-Mlynecky(Tátraháza)Slovensko.

Tátraházát,

tól. Azok a cukrászdák és kávéházak, amelyek mostanig szombaton zárva voltak, most dolgoznak és a pincérek úgy szaladgálnak fülük mellett ceruzával, mint a Kurfürstendammon — kedden délután.

Fáj nekünk megírni mindezt, de kötelességünk, mert tudjuk, hogy az őszinteség feltárása nem lehet ártalmunkra. Elvégre itt nem chalucokról van szó, nem azokról, akiket hívott a „hivatalos” szervezet az Erecbe, hanem azokról, akik Hitlerországban alaposan kikalkulálták, hogy hol lehet pénzüket jól kamatoztatni és ezért eselt választásuk — Palesztinára. Ott van konjunktúra — gyerünk oda. Ott lehet még „fanlázia” az üzletekben. De lelki közösségük egyáltalán nem volt és nincs is az országgal. Az ország sem mondhatta, hogy sok ezer fontjaitokat ne ide hozzátok. És jött a jó porosz emlíon nevelkedett jekkek serege és német kultuszt, sonka kultuszt, szombati szivar kultuszt csinálnak, a százperentes zsidó városból. Nem lehet őket kinézni — meg kell őket rendszabályozni. Tessék alkalmazkodni, az országhoz. Ha a hontetők közé mentek volna, azok nemzeti ünnepen bizonyára respektálták volna azt. Ha nem akarták megtenni, jobb ha elmennek, mert vallási destruktív visznek ezzel véghez és rongják a zsidó ország, zsidó hangulatát. Otthon mindenki „my house, my castle” elvet vallhatja. Tegyen amit akar. De ne röhögjön szivarral a szájában a német hangossággal Tel-Aviv uccáin szombat délbén, amikor jönnek a templomból a többiek. Elvégre azok a templomból jövők — is zsidók, még ha bölcsojűk nem a Tiergarten elegáns negyedében is ringott és nem porosz dajkák tejét is szívták magukba.

Nem csoda ha arrogánsoknak és prepotenseknek ismerték őket az egész világon. Amig ott éltek a poroszok között, mi közünk volt hozzájuk. Ők sem sokat törődtek Palesztinával. De most? Tessék alkalmazkodni, még akkor is, ha nem egy protestáns németről, vagy nem zulukafferről van szó — hanem zsidó testvéreiről. Különbén ki kell őket nézni onnan. Ha csak azért jöttek oda, hogy ne 7 százalékot, hanem 13 és egynegyedet hozzon a narancsosba, vagy házba fektetett pénzüket. Értjen meg nekik ez a „kamat-marage” annyit, hogy ne sértsék lépten-nyomon a vallásunk lételes törvényeit. Ki a porosz szellem hozta Hitlerrel is a világ nyakára. Ki tudja, ha ezek szerényebbek lettek volna — otthon, ha ezek a vallásgyalázók és eget káromlók nem viselkedtek volna úgy, ahogy viselkedtek, talán az egész hitleryalázattól megszabadultunk volna. De legalább ellensúlyozhattuk volna, nyomósabb érvelésekkel a gyakran cáfolható tényeket.

Nem minden németországi zsidó — német-zsidó. És ez a szerencse, amelyik pedig az — az változzék meg, legalább úgy, hogy Palesztinából — Erecet-Izraelt segítsen csinálni!

Tizenkét millió pengő — antiszemita alap

Ujságot olvasni minden írni — olvasni tudó ember tud. De a sorok között olvasni, szintén meg kell tanulni. Nem művészet, csak gyakorlat kell hozzá. Csak gyakorlat. És ebből következik az a következtetésünk is, amelyet levonhatunk abból a vitából amely a magyar parlamentben hangzott el azzal a 12 millió pengővel kapcsolatban, amelyet a magyarországi szövetkezetek szanálására akar fordítani a magyar kormány. Képzeljük el. Minden magyar faluban és minden városban nyílik egy Hangya vagy más néven szövetkezet. Szembe a zsidó boltossal. Olcsóban árusít, korlátlan hitele van, óriási áruaktára — és mégis életképtelen. Mert nem értenek hozzá, nem kereskedők, hanem rendszerint hivatalnokok állanak az élen. A szegény kereskedő — aki történetesen és rendszerint — zsidó, küzd, harcol a veszélyes konkurencsággal szemben. Két eset lehet. Vagy megállja helyét a véres kenyérharc-

ban, mert élelmesebb, fürgébb, küzd, mert életéről van szó, mert őt tönkremenés esetében nem „helyezik át”, hanem veheti a vándorbotot és koldulhat. De megtörénik gyakran a másik eset. Elbukik a harcban. És akkor írják róla a lapok: fizetésképtelen lett a „svindler zsidó”. Ahogy meghalt a háborubn sokszor — a szmuláns! és a szövetkezetek akkor sem virul, ha a zsidó boltos felfordult. Mert tovább nem értenek hozzá, mert a pult mögött is uram bányamos gazdálkodás folyik. Ezért azután minden két — három évben jön a szanálás. Ami az államnak nehéz millióiba kerül. Jelenleg a magyar állam 12 millió pengőt költ erre a célra. 360 millió lejt. Egy — két évig elég lesz. Aztán kezdődik minden előlről. Igaz hogy közben felfordult megint egy csomó adófizelő existencia. Tönkre megy néhány száz kereskedő, De hiába mulatott erre rá értelmes szakvalak Sándor Pál a parlamentben. Meg még mások is. Nem használ semmi semmit. Költik az állam pénzét, mert ez legintelligensebb antiszemizmusz. Nem az az úsd a zsidó, amely elmúlik egy néhánynapos katzenjammer után. Nem az a felelőtlen demagóg és sokszor nem is nagyon veszélyes antiszemizmusz, amiért lehet kiabálni, ágálni, a világ elé vinni. Ez ellen nem lehet apellálni. Nem lehet mondani, hogy zsidóellenes, ha a szövetkezeteket horribilis pénzekkel tömik és szanálják. Pedig ez a legveszedelmesebb zsidóellenes játék. Pardon, csak kereskedő ellenes. Hát ki tehet arról, ha kereskedők lettek zsidók? Ki tehet arról? Miért nincs hitbizományuk? Miért nem mennek más pályára? Hogy talán azok zárva volnának előltük? Oh, ez dajkamese. Mindenki élhet nyugodtan csak néha kivesszik alóla az életlehelőseget. Most így: intelligensen és alaposan: 12 millió pengővel!

A kormányzó tanácsa

Kárpátusziában az utóbbi időben olyan súlyos mérveket öltött az antiszemita agitáció, hogy az a kormányzónak is feltűnt és érezte, hogy cselekednie kell. Az antiszemita agitációnak egyébként Ruszinszkóban rendkívül kedvező talaja van. A nemzetek egész skálája lakik ezen a kis területen. Csehek, szlovákok, oroszok, ruthének, magyarok, zsidók és németek. A zsidó tömegek pedig nemzetileg nem képeznek autonóm egységet és leginkább a választások során domborodik ki ennek káros volta. A közismert nyomor is olcsó és hatékony eszköze az itteni antiszemitizmusnak. A kormányzó tehát érezte, hogy cselekednie kellene és magához hivatla a legnagyobb hitközség, az ungvári hitközség képviselőit, hogy tanácskozzon velük a kérdéstről.

A kormányzó kijelentette, hogy nem viselheti tovább a felelősséget az egyre megismétlődő antiszemita kilengésekért és azt tanácsolta a hitközségeknek, hogy alakítsanak bizottságokat az antiszemitizmus leküzdésére. A zsidók az első pillanatban mit tehettek mást, mint megfogadták a kormányzó tanácsát és bizottságokat létesítettek, amelyért egyébként őket csak elismerés illetheti.

A kormányzó tehát igen könnyen és ötleletesen végezte dolgát és hátrította el magát a felelősséget. Ahelyett, hogy hivatalos segítséget nyújtott volna a ruszinszkói zsidóság-nak, akik között anélkül is sürű rendeket vág a válság, — tanácsot adott. Ahelyett, hogy vizsgálatot indított volna és a kezében összpontosuló karhatalommal letörte volna a terjeszkedő izgatást, Pilátus módjára mossa a kezeit és áthárítja a felelősséget a zsidóságra. Mert, ha még nagyobb teret hódít majd a gyűlölet agitációja, akkor joggal mondhatja majd a kormányzó, hogy miért nem működtek jobban az antiszemitizmus ellen küzdő bizottságok.

Masaryk országában groteszkül hat Ruszinszkó kormányzójának tanácsa. A kormányzó ur pedig komolyan tanulhatna országának elnökétől, hogy mit kell tennie a zsidókérdésben. Nem plátói tanácsokra, hanem elrettentő példákra van szükség...

HIREK

„Népünk” cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5694

Péntek: Thamuz 2, június 15.

Szombat: Thamuz 3, június 16.

Heti szidra: קרה

Heti háftóra: כ"ה ד'שמים כסא'

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 8.10

gyertyagyújtás 8.20

Istentisztelet kezdete 8.25

Szombat befejezése 9.30

Perek 4. פירק ד'

— Német menekültek Csehszlovákiában. A belügyminisztérium által kiadott hivatalos jelentések szerint a csehszlovák közföld területén ezidőszakra 1533 német emigráns tartozkodik. Ebben a számban benne foglaltatnak az ausztriai menekültek is. A zsidó segélyszervezetek jelentései arról számolnak be, hogy a Németországban megindult antiszemita üldözések óta 2.800 zsidó menekültet regisztráltak, akiknek jelentékeny része azonban külföldre távozott rövid otttartózkodás után. A segélyszervezet számos menekülnek gondoskodott ipari és mezőgazdasági kiképzéséről, valamint elősegítette külföldi elhelyezkedésüket is. Legtöbbjük Palesztinába, Braziliába, Argentínába és Tuniszba vándoroltak ki. Jelenleg mindössze olyan 200 személyt tart a segélyszervezet evidenciába, akiket még nem tudtak elhelyezni.

— Az amerikai zsidóság Biro-Bidsáné. New-York. Az „American Jewish, Agro-Joint” szervezet igazgatósága, a szovjet-oroszországi zsidó letelepítéseknek 12 évi tanulmányozása után egy nyilatkozatot adott ki, a biro-bidsáni kolonizációval kapcsolatban. Többek között a következőket mondja: „A szovjet kormány az azon határozatát, hogy Biro-Bidsánban egy önálló zsidó államot létesít, örömmel kell üdvözölnünk. A szovjet kormány nemcsak papíron, hanem ténylegesen is biztosítja az ott letelepülő zsidóknak az egyenjogúságot úgy az állampolgárság, mint a kereskedelmi és kulturális téren. Ma Oroszországnak majdnem minden zsidó lakosa produktív munkát végez. Több százezer zsidó dolgozik gyárakban és műhelyekben. Közel 250.000 zsidó foglalkozik mezőgazdasággal. A hatóságok mindenben a segítségükre vannak. Így földet is bocsájtanak rendelkezésükre, valamint hitelt is nyújtanak nekik. A zsidó lakosság kereskedelmi és kulturális életének megjavítására szolgáló kormányintézkedések nagy szimpátiát váltottak ki úgy a zsidó, mint a nemzsidó lakosság körében Oroszországban, valamint külföldön is”. Itt említjük meg, hogy az ITA moszkvai levelezője beszélgetést folytatott Boris Trotskival, a biro-bidsáni kolonizáció vezetőjével. Azon kérdésre, hogy mi a megjegyzése egyes külföldi lapok azon tervezetéről, hogy a német zsidókat telepítsék le Biro-Bidsánban, Trotski a következőket felelte: „Én is olvastam ezen tervezetet a külföldi lapokban, azonban mai napig még egyetlen konkrét javaslat sem érkezett hozzánk. Ha beküldenek egy konkrét javaslatot, úgy azt tárgyalás alá vesszük, függetlenül attól, hogy melyik párt részéről lett az küldve és hogy ki fogja azt finanszírozni. Most azonban még korai erről beszélni”.

PRIM

FÉMTISZTÍTÓ

Mindenütt kapható

A jelenkor legfőbb kényelmesebb fémtisztítója.

Ujra antiszemita hullám Lengyelországban

Varsó. Egész Lengyelországban újra lábra kapott az antiszemita agitáció, amely a legutóbbi hónapok során erősen vesztett intenzitásából és a kormány érellyes rendszabályai következtében jobbra meg is szűnt. Nyilván azonban az a meleg barátság és közlekedés, amely röviddel ezelőtt Németország és Lengyelország között végbement, kedvezően hatott vissza a lengyel antiszemitaizmusra is.

Teschénből jelentik, hogy az elmúlt heti antiszemita kilengések újra megisméltődtek és több zsidó üzletet összeromboltak a huligánok.

Wyszniecban és Pyczacban súlyos összecsúszás volt a zsidók és antiszemiták között. Számos zsidó sebesült a kórházba kellett szállítani. Komaruwkaban a zsinagógát összerombolták a tüntelők.

Wolominban a nemzeti radikálisok összefüzték a zsidó könyvtár. Varsóban a radikálisok megtámadták a zsidó sétálókat.

Lamazyban ugyiszólván minden este betörtek a zsidó lakások ajtajait és ablakait. A lakosság páni félelem között él.

Grodónban az antiszemita tüntelők bezúrták a „Grodóer Moment” zsidó napilap szerkesztőségének ablakait és összefüzték a Brener könyvtár berendezését, valamint több zsidó intézmény ablakait. A zsidókat bántalmazták az utcán.

Pabianikban a nemzeti demokraták súlyosan bántalmazták a lengyel rabbiszövetség elnökét, Rabbi Mendel Allert, a „Gerer” rabbi fivérét. A főrabbi betegesen fekszik lakásán.

Lodzban a nemzeti demokrata antiszemita közvéleményi választási győzelmüket azzal ünnepelték meg, hogy inzultáltak a zsidó járókelőket.

Byalstokban Árom Emme zsidó kereskedő egy ismeretlen tettes a nyílt utcán lelőtte. A gyilkos hülígen kilétét még nem sikerült megállapítani.

— A német kormány a zsidó vagyongon elkobzását tervezi. London. A „Daily Express” megrendítő cikksorozatban számol be a német zsidóság helyzetéről. Megbízható forrásból közli, hogy a német kormány a zsidó tulajdonok elkobzását vette tervbe, hogy ezzel rekompenzálja a német közgazdaságot a külföldi zsidók által vezetett németellenes bojkottal szemben. — A legrosszabb, — írja a lap, — a vidéki zsidóság helyzete, ahol még a gyermekeket is bojkotálják az árja játszótársaik. A német parasztlak nem fizetik meg a zsidó kereskedőknek adósaikat, a nemzetiszocialista párttagok megakadályozzák, hogy vendők látogassák a zsidók üzleteit. Mialatt azonban ez a zsidóellenes bojkott szisztematikusan folyik és lehetetlenné teszi a zsidó existenciáját, azalatt az állammal szemben pontosan teljesíteniük kell kötelességüket. A nyomor és kilátástalanság egyre fokozódik. A tekintélyes angol lap végül megjegyzi, hogy a mai német zsidóságnak nem marad más lehetőség hátra, mint a gyors és megbízható halál.

— Villannyal elkábított állatok levágása. Németországban a konzervatív rabbi egyesülete állandóan arról tanácskozik, hogy a német törvény szerint előírt metszés előtti elkábítás miképpen volna eszközölhető a vallástörvények megsértése nélkül. Egyes szélső neológ orgánusok jelentésével szemben, mintha a villannyal való elkábítás teljesen megfelelő volna, a konzervatív rabbi tanácskozása értelmében meg kell állapítani, hogy egyelőre ilyen módot még nem találtak, villannyal elkábított állatot levágni nem szabad, így külföldi huszbehozatalára van még mindig rászorulva a német hithű zsidóság.

— Bármilyen bucurești-i megbízásokat vállalom. Cim a kiadóban.

— Törvényenkívül helyezték a zsidókat Afganisztánban. Kahlból érkező jelentések szerint az afgán kormány egy új törvénnyel megfosztotta a zsidókat összes polgári jogaitól és külön adókat vetett ki rájuk. Az új törvények értelmében, amennyiben a zsidók, csak legkevésbé is állapítják az ország törvényeit, a hatóságoknak joga van vagyonukat azonnal elkobozni. — zsidók csak körülhatárolt lakásnegyedekben lakhatnak. — Teheránból érkező hírek szerint a afganisztáni zsidóság sorsa rendkívül tragikus. Naponta érkeznek menekülő csoportok Perzsiába. A perzsi hatóságok azonban ugyancsak kimélettlenül bántanak el a menekülőkkel, úgy, hogy azok nem mernek mutatkozni az utcákon. A Jewish Agency 30 certifikátot küldött az afgán menekülteknek, azonban az angol követség megtagadta a beutazási vizum kibocsátását, mert a menekültek nem tudtak állampolgársági okiratot felmutatni.

Zsiros, pattanásos arc-bőrhöz puder helyett

kénpuder

Megszünteti az arc mitesszereit
Szaküzletekben kapható!

Orth. כשר étterem
A ROMÁN RIVÉRIÁN

CARMEN SILVÁN

a Constanța melletti kies fekvésű tengerparti gyógyfürdő és üdülőhelyen, ahol az angol-kóros gyermekek és reumatikus bajok gyógykezelése legjobban bevált, **megnyitottam** a legszebb helyen fekvő orth. כשר és komforttal berendezett pensiómat a „MÁRIA VILLÁ”-ban, ahol a legjutányosabb árak mellett családias otthonnal t. vendégeim rendelkezésére állok.

Tisztelettel MÁRK SÁMUEL
A penzió a fürdő strandjának és kaszinójának közvellen közelében fekszik.

Jelentkezések:
Grossmann vendéglő Constanța Str. Traian No. 15.

Kérjük mindenütt az
„ALBA-IULIA”
antiszeptikus pipere szappant
Kézmosáshoz használjuk az olcsó és kiváló minőségű medve védjegyű
„URSUS” szappant

Gyártja:
Breckner János r.-t.
Alba-Iulia

Goldmann Bernát

orth. kóser vendéglő

Prága

II. Truharska 10. II. emelet.

A legnevesebb szlovákiai orth. rabbi hechserevel.

Az erdélyi zsidóság legkedveltebb találkozóhelye Bucureștiben
KATZ orth. כשר restaurant
BUCUREȘTI, Str. Carol 36. I. em.

Közvetlen a Gara Nord szomszédságában

Hotel IMPĂRĂTUȚII TARJAN (Terminus)

szálloda

București, Calea Griviței No. 177. Telefonok: 3-5214 és 3-0069

Az erdélyiek találkozóhelye Bucureștiben!

Elsőrangú szálloda, felvonóval, központi fűtéssel és meleg vízzel minden szobában, A szálloda egész személyzete beszél magyarul és németül. — A bérszolga minden vonat érkezésénél a pályaudvaron van és díjmentesen szállítja a szállodába a vendégek podgyászát

Szabad-e a hitközségeknek résztvenni a napipolitikában és szabad-e a rabbinak résztvenni a politikában?

Irta: Dr. Klein Miksa ügyvéd (Cluj)

III.

Fel kell vetnem mind a két kérdést, mert a legutóbbi országos választáson és az azt megelőző választásokon is e két kérdés körül súlyos viszálykodás tört ki a hitközségek állásfoglalása, a rabbi magatartása és zsidó politikai pártok között. Sőt a hitközségek központjai és a politikai pártok vezetősége között teljes elhidegülés állott be.

Az összes európai országokban az emancipációt megelőző időkben a zsidóság sorsát a hitközségek intézték. A hitközségek vezetői voltak az igazi vezérek és ők irányították a zsidó nép sorsát.

Az emancipáció után is a hitközség volt az a szervezet, amely a zsidóság természetes centrumát szolgált. Vallási, kulturális és szociális intézményei szoros összefüggésben maradtak a hitközséggel. Természetes tehát, hogy a zsidóság sorsának kialakulásában a hitközségek döntő szerepet játszottak.

Egyedül Magyarországon mutatott ellérést ettől a szabálytól a zsidóság fejlődési vonala, mert itt 1848 után a zsidóság olyan erős asszimilációs áramlatba került bele, hogy a hitközség irányító szerepe csakis a vallási téren maradt meg.

De például a Regálban és Beszarábiában még 1918 év végén is a hitközség, illetve a zsinagóga az a szervezet, amely teljes mértékben irányítja a zsidóság sorsát.

Hogy pedig a politika kihat az egyén egész életére, az elvitathatatlan. Hiszen a politika tulajdonképpen azt jelenti, hogy az egyén milyen viszonyban áll a közösséghez. A közösség pedig minő követelményeket támaszt vele szemben. Mária Terézia mondta egyszer, hogy az iskola is politika. Ki meri vitatni, hogy még a vallás is a politika körébe tartozik, hiszen a vallásszabadság, a gondolat szabadság, — vallásgyakorlás szabadsága, — intézményeinek organizálása stb. — szintén politikai küzdelmek eredménye. A politika tehát belevág az egyén husába. Minden politika, de különösen nálunk Romániában, ahol a pártok programjai között nincs is differencia, hiszen mind demokratizmust prédikál és hatalomra tör. Tény az is, hogy a háború utáni időben az embereket az utálat fogta el minden politikával szemben. Annyi családás érte az embereket, hogy megcsömörlöttek tőle. Annyi csunya személyeskedés és üzleties önzés csalánja verte fel a politika arénáját, hogy minden jóérezésű embernek a gyomra háborgott tőle. De mégis foglalkozni kell a politikával, mert a politika belevág a mindennapi életünkbe, a husunkba, a családi életünkbe, a gyermekeink jövőjébe, az üzletünkbe, stb. Boldog emlékeztető jóbarátom, Perez Hirsch Chajes wieni főrabbi mondta egyszer: „Polittisch Lied ist nur ein garstig Lied, — wenn man nicht singen kann, — wenn man keine gute Stimme hat. Wenn man politik mit reinen Händen betreibt, so ist sie kein schmutziges Geschäft. Est gibt nichts, wass man nicht beschmutzen und nichts, — wass man nicht heiligen kann.“

Ha tehát a politikát irányító egyénisége, reátermettsége, képzettsége, célkitűzése, akaratla a „klal“ t szolgálni akarja, ha azt tiszta kézzel üzi, úgy abból áldás kell fakadjon a közösség javára, de ha nem tiszta kézzel üzi, akkor piszkos üzlet lesz csak belőle.

A hitközség vallási alapon álló zsidó közösség, tehát erkölcsi szervezet és így veze-

tőivé is rendszerint azok választatnak meg, akiket erős erkölcsi érzésük, jellemük, áldozatkészségük a közösség előli népszerűvé tett. Tehát nem lehet azt állítani, hogy a hitközségek ne politizáljanak, hiszen vezetők tisztességes szándéku, egészséges erkölcsi érzéssel bíró, áldozatkész emberek, akik a közösség részére az elérhető legjobb jót akarják elérni. Joguk van tehát döntőleg beleszólni a zsidó politika irányításába és nem lehet elzárni a hitközségek akaratát kifejezésre juttató vezetőséget és ezek központi szervezeteit attól, hogy a zsidó politika célkitűzéseinek mellőzzék, mert a morális érték sokkalta több, mint azoké, akik kezükbe kaparították a zsidó politika irányítását és ma a fórumon ugrálnak.

A zsidó politika itt Romániában csak akkor fog tudni eredményt elérni és helyes uton haladni, ha a zsidó hitközségek vezetősége és központi szervezetei belső lelki kontaktust fognak tartani a Zsidó Párt vezetőségével. Enélkül zsidó politikát csinálni nem lehet, hiszen választóink jelentékeny tömege a ortodox hitközségek keretébe tartozik és mert a politika belevág mindenbe, tehát a hitközség életébe is, nem lehet szétválasztani a kettőt és ezért állítom, hogy a zsidó politika irányításába a hitközségek vezetőségének jelenlény szerepet kell biztosítani.

Ma általános divat, hogy uton-utófélen hangoztassák, miszerint a rabbi ne politizáljon. Hogy miért ne politizáljon, azt nem lehet megindokolni, hiszen ha minden állampolgárnak joga van a maga nézetét elmondani a politikáról, miért ne legyen meg ez az emberi joga a rabbinak is, arra nem lehet magyarázatot adni. Hiszen a rabbinak ép úgy vagy talán még inkább meg van a maga ideális elgondolása, a maga erkölcsi célkitűzése, világnézete és főleg erkölcsi rátermettsége arra, hogy szavát hallassa a politikában.

Legyen szabad itt ugyancsak H. P. Chajes nyomán egy kis ismeretlést adnom arról a gondolatmenetről, amelyet ebben a kérdésben 1926-ban elmondott egyik prédikációjában támadóinak, akik élesen támadták amiatt, hogy zsidó nemzeti politikát folytatott.

Azt mondja többek között, hogy amidőn Mózes a zsidókat Egyiptomból kivette, szintén politizált, mert nem lehet elvitatni, hogy az az eljárása, amely szerint a zsidóknak megmagyarázta, hogy más ideálok is vannak a világon, mint téglát égetni a Fáraónak, és az a missziója, amit teljesített, hogy Fáraoval megértette, miszerint a zsidókat el kell bocsátassa az uralma alól, szintén — politika volt. Éles szarkizmussal veti fel a kérdést, hogy mit csinált volna a wieni hitközség Mózesrel, ha véletlenül rabbinikus állása lett volna a hitközségnek? De mert Mózesnek nem hivatala volt, hanem hivatása, ezért szabadon követhette meggyőződését és miként a Hagada mondja, minket is kiszabadított a rabszolgaságból.

A prófétáink is súlyos kritikában részesítették nemcsak az akkori közállapotokat, hanem még a királyokat is, akik népük sorsát nem viselték szívével.

A talmud tudósai évlizedeken keresztül bejárták az országot és maguk mellé hívták az ifjúságot, akiket neveltek és tanítottak, hogy Róma ellen vezessék őket, hogy ideálokat plántáljanak az ifjúság lelkébe, egy tiszta, magasabbrendű élet kivívása végett.

De a közelebbi időkből is példákat sorol fel, mint amint a francia forradalom története, amidőn először került szóba az zsidóság felszabadítása, a gettófalak lebontása.

Azután felsorol politikusokat az 1800-as évszázad második feléből, akik mind a zsidóságért küzdöttek és akiknek sorában igen sok hírneves rabbiat találunk, akik meggyőződéssel szolgálták népük érdekeit. Felveti joggal a kérdést, kik tudják jobban szolgálni a zsidóság érdekeit, mint éppen a rabbi, akik lelkük minden szálával össze vannak forrva zsidóságukkal és kik volnának képesek inkább a zsidó közéletet szolgálni, mint éppen a rabbi, akik évezeledek óta a zsidóság vallási és erkölcsi szolgálatába állították egész életüket.

Ha minden embernek meg van adva a jog ahoz, hogy meggyőződését követve, szolgálja embertársai javát, akkor nem lehet elvitatni ezt a jogot a mi rabbijainktól, akik tiszta jószándéku meggyőződéstől vezéreltetve, igyekeznek a zsidóság érdekeit szolgálni.

Amidőn a multkorai választáson sikerült a zsidó pártnak néhány nagy tiszteletben álló rabbit megnyerni ahoz, hogy jelöltséget is vállaljon az önálló zsidó listán, akkor örömtől töltötte el az erdélyi zsidóságot, mert jelentékeny morális erőt és biztosítékot nyert a párt támogatásával. Így is kellene legyen, hogy a zsidó közélet vezetőségében rabbijaink legyenek az első helyeken, mert ez kifejezésre juttatná a zsidóság egységét. Példát kell vegyünk Mózes életéből, aki mindent feláldozott népéért. Nem szabad rabbijainknak folytatni azt az ide átlántált és teljesen idejét mult tradíciót, hogy a rabbinak és a hitközségek vezetőinek a mindenkori kormányokat kell kiszolgálniok. A saját népének vezetői kell legyenek rabbijaink nemcsak vallási téren, hanem az igazi értelemben vett politikai küzdőterén is.

Ezért kellett nagy visszataszást a legutóbbi választáson, amidőn a központi irodák vezetősége nem a zsidó párttal tartott, hanem a kormányval. Bármilyen elgondolás is vezette az ortodox központi irodát ezen lépésének megtételénél, hiba volt, hogy megtette. Ártott vele a pártnak, de ő maga nem nyert vele semmit. A kormányok jönnek és mennek, de a zsidó közösség érdeke változatlanul megmarad és mi nem járhatunk kétféle uton. A párt külön és a zsidó vallásos élet szellemi irányítója és a vallást szervezők vezetőségei külön.

Helyre kell tehát állítani a jóviszonyt a zsidó párt és a központi irodák vezetőségei között. Meg kell találni az együttműködés feltételeit és szorosra kell fűzni a zsidó párt és a irodák közötti kapcsolatot, hogy egymást erősítve és támogatva igyekezzenek megteremteni azt az egységes szervezettel, amely valóban kifejezje lehessen az egységes zsidóságnak és képviselhesse teljes erővel a zsidóság szent érdekeit.

A központi irodáknak is le kell vetniük azt a mentalitását, hogy kiszolgálója legyenek a mindenkori kormányok óhajának. Példát kell vegyen az itt élő többi kisebbségi és többségi egyházak vezetőségétől, akik a legélesebb harcot folytatják népük egyházi, kulturális és szociális jogaiért, mert látniok kell végre, hogy itt ebben az országban csak céltudatos és kitartó küzdelemmel lehet biztosítani intézményesen azon jogainkat, amelyekre felépíthetjük biztonszággal a magunk vallási, iskolai és szociális intézményeinket.

A zsidóság fokozottabb erőfeszítéssel fogtanubizonyoságot tenni cselekvő áldozatkészségéről, ha azt fogja látni, hogy e küzdelmekben a mi papjaink járnak elől és a világi vezetők zárt sorokban fognak felsorakozni az elvek küzdelmében és én hiszem, hogy a tiszta szándéku emberek száma fognak vetni eddigi magatartásukkal és be kell lássák, hogy csakis az egységes szervezettel megteremtésével lehet e küzdelmet tovább vinni és nem külön-külön utakon járva, erőnket szétforgácsolva és egymást marva haladhatunk.

Vegyen tehát részt a zsidó politikában a rabbi is, a hitközség vezetősége is, de az a politika legyen bátor, tiszta szándéku és ne fulladjon bele a személyes érdekek és önzések mocsarába.

Ajánlunk tiszta alkoholból készült és **Szófer Manó** tg.-mureşi főrabbi ur alábbi hecserjével ellátott שר כשר kiváló minőségű forgácsacetet olcsó napi áron.

Kérjen ajánlatot

Fabrica de oțet Nirastău (Nyárádtő)
(Jud. Mureș)

בעזרת
האמת ניתן לכתוב שהחומץ בהפאבריק
נירעסטוי - אונגהעני (Nyárádtő) הסמוך לנאן
נעשה בתכלית הכשרות ואין בו פקפוק כלל.
ג' חנוכה תרצ"ג לפ"ק וואשארהעלי תע"א.
מנחם סופר אבדק"הי

Rendszeres járat hetenként kétszer!!!

A „LEVANT“-tal

PALESZTINÁBA

egyéni és társasutazás a
»Regele Carol«, »Polonia«,
»Risveglio« és »Progresso«
hajókon

Előnyös árak

„LEVANT“

Utazási részvénytársaság

BUCUREȘTI

Str. Smârdan 11 — Telefon 329/83

Palesztinai hírek

Tul-Keremben egy zsidó leány ellen halálos merényletet követtek el. A merényletet fegyverrel hajtották végre. A tettesek ismeretlenek. A nyomozás megindult.

Edv'n Samuelt, Herbert Samuel, volt palesztinai főkörmányzó fiát kinevezték a bevándorlási ügyosztály helyettes vezetőjévé.

Perzsiából és Egyiptomból érkező 63 „illegális“ turistát a rendőrség letartóztatott és valamennyit a ghazai fogházba szállítottak.

A telavivi városi tanács a baloldaliak által benyújtott natározati javaslatot, mely szerint a revizionistákat kell felelőssé tenni az emlékezetes uccai zavargások miatt, amelynek mindkét részről több mint 50 áldozata volt, elutasította és határozatában kimondta, hogy mindazon felelőtlen elemeket elítéli, akik Tel-Aviv városának a zavargások kapcsán kárt okoztak.

Palesztinában ezidő szerint 346 ügyvéd van. Tel-Avivban 94, Jeruzsálemben 77, Haifába 29 és Tibériásba 2 zsidó ügyvéd fejt ki praxist.

Benzion Uziel telavivi főrabbi is aláírta azt a felhívást, amelyet Kook főrabbi kezdeményezett az Arlosoroff-per vádlottjainak felmentése érdekében. A telavivi főrabbit az akcióban való részvétel miatt számos támadás érte, úgy, hogy indítatva érezte magát, hogy egy rövid nyilatkozatban válaszoljon az őt ért támadásokra és egyidejűleg megindokolja lépését. A főrabbi mindenekelőtt kijelenti, hogy elhatározásában senki sem befolyásolta és azt belső meggyőződéséből tette. Én megértem azokat, akik közelállanak a halott Arlosoroffhoz, de ez nem tarthat vissza bennünket attól, hogy minden lehetől el ne kövessünk, hogy a vádlottak a legelőkeltebb védelemben részesüljenek. Aminthogy kötelességünk a gonoszait elfüzni és megbüntetni, éppen úgy kötelességünk, hogy az ártatlanokat megvédjük.

A Kfar-Saban a kormány rendeletének ellenére a zsidó munkások továbbra is fenntartják őrségeiket, hogy a zsidó munkások jogait megvédhessék. Igen érdekes azonban, hogy a zsidó őrség mellé, most már az arab munkások is állítottak őrségeket, hogy megakadályozzák a szomszédállamotból beözönlő arab munkások konkurenciáját, akik alacsonyabb igényekkel jelenkeztenyen leszorítják a bennlakó arab munkások béréit. Most már tehát zsidó és arab őrségek vigyáznak Kfar-Saban, hogy megakadályozzák az arab munka terjeszkedését.

Munkácson egy új hitközség létesül. A munkácsi Mizrahi szervezet elhatározta, hogy kielépteti tagjait a hitközségből és törvényes alapon egy külön hitközséget alapít, amely a vallásos szükségleteken, a Sechita-Kasrusz és más szociális intézményeken kívül, súlyt fog helyezni főleg az ifjúság vallásos kulturális felkészítésére és Palesztina vallásos alapon való felépítésére is. Az eddigi tervezet szerint a hitközségi tagoknak lehetővé lesz téve a rituális vágás gabella-mentesen. A Mizrahi már meg is szervezte tagjaiból és szervezetének szimpatizánsaiból azon bizottságot, amely a megfelelő előkészítő munkákat végezni fogja. Az új hitközségnek a Mizrahi részéről való alapítása tulajdonképpen válasza a munkácsi rabbinak, aki erős harcot folytat a palesztinai munkával szemben. Részünkről nem tudjuk a Mizrahistáknak szakadári mozgalmát minden tekintetben helyeselni, mert ez az intézményes hitközség gyengítését szolgálja és nekünk nem lehet célunk a megosztás, hanem össze kell fogni minden erőt a meglévő zsidó intézmények biztosítására.

„Elastic“ A. Datky & Co Sibiu

első romániai rugó-, reszelő-, fejsze- és kapa-gyár.

Telefonszám 34. — Str. Pulberăriei 1. sz.

Automobilrugók

Kocsirugók

Mozdonyrugók

Villamosvasúti rugók

Csavarrugók

Villamosvezeték tartó vasak

»D. C.« és ujravágott reszelők

Fejszék, csákányok

Sulykok és bunkók

Kalapácsok

Bárdok, dexlik

Ásók és kapák.

E menorák
Z gyertyatartók,
U serlegek,
S evőeszközök,
T tempiumi kegy-
szerek,

bármily művészi kivitelben legolcsóbb árban.

Gyártása és eladása:

„**Tacamul**“

ezüstáru gyárban

CLUJ, Strada Gen. Neculcea No. 6.

ERDÉLYI BANKHÁZ BUCUREȘTIBEN

PAUL SZIGETI

az Anglo International Bank volt igazgatója
Bucureștiben, Str. Lipscani 20 sz. alatt
bankházát megnyitotta

Foglalkozik a banküzlet minden ágával

Kereskedők és iparosok

akik meg akarják ismerni egy olcsó utazás feltételeit, valamint a palesztinai piacon való elhelyezkedés lehetőségeit, forduljanak bizalommal, a M. Iampolszki vezetése alatt álló

ZION LLOYD

utazási irodához

BUCUREȘTI I. Cal. Victoriei 33. (Pal. Frascati)

Telefon : 3-69-15.

amelynek széléskörű összeköttelése vannak a palesztinai kereskedelem és utazás terén.

Tetemrehívás!

Irta: Dr GOTTESMANN L. L. (Košice)

Palesztinai utam alkalmával egy angol hírlapíró kollegámmal elbeszélgettem, aki igen sok érdekes felvilágosítással szolgált az angol nép kolonizációs politikáját illetően. A legjobban megkapott, — amit csak ma értek meg egész tragédiájában, — amikor elmesélte, hogy egy afrikai német kolóniát különösen azon érvel kaptak meg az angolok, hogy ők nem fognak oly közigazgatási kolóniát tűrni, ahol az igazságszolgáltatást fehér emberek bottal mérik a feketéken. Arra csak a német durvaság képes, hogy fehér ember úgy meggyalázza fekete embertársát, annyira kihívóan éreztesse feljebbvalóságát. Az angolok tényleg megkapták a kolóniát és kezdtek berendezkedni. Amikor ezen kolóniát meglátogaltam — meséli tovább riportterem — látom, hogy az igazságszolgáltatás bizony továbbra is bottal lesz mérve. Hát ez ugyanaz a módszer, amit a németek kultiváltak! „Oh nem — válaszolták nekem a britt hon nemes képviselői — mi nem engedjük, úgy mint a barbár németek, hogy fehér ember lüsse a feketét. Oh, nem! Mi feketékkel, saját testvéreikkel méretjük ki a botlütéseket!!! — és fülembe csengett az ütött-vert fekete ember vonagló, jajgatása.

Anglia liquidálni akarja a cionizmust. Ezt az egész világ tudja, minden jóérzésű zsidó látja — csak a hivatalos vezetőség igyekszik ezt elpalástolni, hogy jól fizetett állásait el ne vessze. De őt az adott szó köti, az aláírt szerződés kötelezi a zsidó otthon megvalósítására. Hol lehet hát a kiutat találni?

Mintha csak megismétlődne a fent leírt epizód. Németország egy-kettő liquidálja a zsidókérdést. De Anglia nem olyan barbár, nem olyan durva! Oh nem! Ő az igazság, a kultúra embere. Ime! Ő nem üti a zsidót, — hanem felfogad zsidókat, akik ütlik-verik a testvérüket, a zsidókat. Ezek a bérélt zsidók „igazságszolgáltatást“ is mérnek, Bottal, kövekkel, spiclikkel, denunciacióval — saját, zsidó pénzen! Lám négy ügyvédet is felfogadtak, — hogy üthessék a zsidót: lám, egy egész szervezet az éjjelt nappallá tette, egy vezető ember. — Zsidók! el ne felejtsetek e nevet: DOV HOS!! — csakis ennek szentelt munkáját, hogy kezére játszassa az „igazságszerető“ angolnak a hamis tanuk egy egész légiját.

Mindegy az: az érdekek találkoztak! A történelmi materializmus tétele bevált! Az érdekeltek: hamis tanuk — angolok — Histadruth — megtalálták számadásukat és kéz a kézben akasztófa alá hozták az igazság, a hit, a remény nemes harcosait!

Stawskyt halálra ítélték, mert így kívánta a történelmi materializmus! — és vele a marxista, lenini teória, hogy polgárháboru a lépcsőfok a proletárdiktatúrához. Stawskyt hóhér kézre akarja adni az angol kormányzóság, hogy a bekövetkezendő polgárháboru okot adjon a cionizmus liquidálására!

Stawskyt akasztófa alá hozták a Jewish Agency fizetett emberei és ügyvédjei, hogy elnémítsák a zsidó nemzetet, az igazi Herzl-cionizmus fanatikusait, akik világgá merik kiabálni azt, hogy szemfényvesztés, hazugság, égbekiáltó igazságtalanság mindaz — amit a zsidó nemzettel csinálnak!

Hát ez legyen a sorsa a jogát követelő zsidó ifjaknak? Akasztófa várja azt, aki a zsidó államot követelni meri? Te zsidó anya! gondold meg, ha gyereket szülsz! Ha keresi a jogot és az igazságot — akasztófa várja!

Zsidó nép ébredj! Sátánok, ördögök leskelődnek körülötted. Hitler, Stalin Histadruth, Wauchhope, Streicher, Dov Hos — nem érzed vesztedet? Vesd le magadról a piszkot, dobd le magadról a sarat, kapard le magadról az idegen eszméket!

Hisznari méufor — kimi!

Ébredj zsidó nép! ... Stawskyt már halálra ítélték ...
Még vársz?

Fertőzéstől óvja
bőrét táplálja

Szt. László fertőtlenítő
toalett szappan.

RÖVID HIREK

HAMBURG. — A magyarországi származású dr. Spitzer Sámuel főrabbi 63 éves korában elhunyt. A megdicsőült, aki annak idején kifűző pozsonyi bócher volt, régebben Halason, majd Miskolcon működött, onnan hívták meg 24 év előtt hamburgi főrabbinak. A német független ortodoxiának egyik vezéralakja volt.

LONDON. — György király születésnapján kiűntettek között számos zsidó is szerepel. Többek között: Sir Hugo Hirsch, Sir Julian Chan, M. Smilanszki, a palesztinai zsidó mezőgazdák szervezetének elnöke s. b.

BÉCS. — Az osztrák revizionisták számos aláírással nyújtották be az angol királynak a palesztinai bevándorlás megszigorítása elleni petíciót.

WASHINGTON. — Az amerikai lapok fellüktető cikkeiben számolnak be a Hitler-propaganda bevizsgálásával megbízott bizottság első üléséről. Francis Grosz, magyarszármazású amerikai lelkész, akinek nemrégén hagyta el a sejtőt „Igazságot Magyarországra, Németországra és Ausztriának” című munkája, tanuvalomásában kijelentette, hogy brosuráját anyagilag a német követség finanszírozta. Karl Dickey, az egyik sejtőiroda publicistája elmondta, hogy az amerikai követség 4000 dollárt fizetett ki számukra Németországra nézve kedvező híreknek közléséért.

KOWNO. — A litván fővárosnak a legutóbbi népszámlálás adatai szerint, 26 000 zsidó lakosa van. — Több, mint 200 rabbi, kormányelőkelőségek és az amerikai követ jelenlétében tartották az ünnepélyes keretek között Kowno külvárosában, Slobodkában az újrapítendő világhíres slobodkai jesiva alapköveit. A litván kormány ajándékozta a jesivának a telket, míg az építkezési költségek egy részét a jesiva amerikai barátai adták össze.

PÁRIS. — A napokban kezdődött meg Párisban az a per, amelyet Hitler „Mein Kampf” című munkájának müncheni kiadóját indított egy párisi kiadó ellen, aki engedély nélkül jelentette meg francia nyelven Hitler könyvét. A francia kiadónak az volt a célja, hogy meggyőzze a francia közvéleményt Hitler veszélyes törekvéseiről. Érdekes, hogy a per folyamán ki derült, hogy Hitler könyve minden országban más tartalommal jelenik meg. Így például az angol kiadásban törölve vannak a zsidóellenes részek, míg az orosz kiadásban az Anschlussra vonatkozó hitleri tézisek nem szerepelnek.

DANZIG. — A danzigi hitlerista mozgalom vezetője, Förster legutóbbi beszédében a következőket jelentette ki: „A nemzetiszocialisták sehoh a világon nem felejtik el, hogy mivel taroznak a zsidóknak. Eljön az idő, amidőn a danzigi zsidóktól is meg fogjuk vonni azokat a jogokat, amelyet az előző kormányok adtak nekik.”

KOPENHÁGA. — A kopenhágai zsinagóga falára az elmúlt éjszakák egyikén vörös festékek és hatalmas befűkkel ismeretlen tettesek a következő szöveget írták fel: Le a zsidóuralommal! Bizonyosra vesszük, hogy német nemzetiszocialisták keze van itt is a falfestésben.

SZALONIKI. — Súlyos csepás érte a szalonikii zsidóságot egy hatalmas vihar következtében. A zsidó negyed számos háza elpusztult és igen sok zsidó család hajléktalaná vált, miért is a szalonikii hitközség a kormányhoz fordult segítségért. A jóléti miniszterium 10 000 drachmát bocsátott a károsultak segélyezésére. — Tsaldaris görög miniszterelnök, pár nappal ezelőtt repülőgépen Szalonikiba érkezett. A repülőtéren megjelent fogadtatására a szalonikii zsidó hitközség elnöke, aki az üdvözlő beszédére, Tsaldaris miniszterelnök, többek között ezeket mondta: „Különös örömmel szolgál, beszélni az én zsidó barátaimhoz, akiknek hazaszeregetését, munkabírását és munkakaratát az állam fejlődésének szempontjából nélkülözhetetlennek tartom.”

MOSZKVA. — Általános óhaj nyilvánul meg Stalin és Trockij kibékülésének érdekében. A megállapodás esetén a számított Trockij lenne Szovjetorszag képviselője a Népszövetségben. — Szovjetunió utonnan kinevezett berlini követje Jacob Suritz, aki eddig a főrkországi megbízott volt. Suritz épen úgy, mint Chirtsuk, a visszahívott szovjetkövet, zsidó származású. Ennek dacára a német kormány sajtója, amidőn hírt adja az új kinevezést és közli az új követ fényképét, nem említi meg Suritz zsidó származását.

LUBLIN. — Rabbi Meier Schapira zcl, a világhíres lublini rabbi elhunytával a lublini jesiva igen válságos helyzetbe került. Most végre sikerült a jesiva vezetésének élére a probuznai nagy tórákapicitást, Horovitz főrabbit megnyerni, aki rövidesen át is veszi hivatalát.

BERLIN. — A német rabbiegyesület felhívást intézett a zsidó szülőkhez, hogy gyermekeiket ne járassák szombaton és ünnepnapokon az iskolába, mert erre a közközlésügyi miniszter rendelete felhatalmazza őket.

ZÜRICH. — Hivatalos statisztikák szerint a svájci zsidóság az összlakosság 0,4%-a teszi ki. Eszerint a zsidóság aránya Svájcban jelenleg alacsonyabb, mint 10-20 évvel ezelőtt. 1920-ban a zsidók száma még 20 955 volt, amely 0,54%-a volt az összes lakosságnak.

BRÜSSEL. — A belga kormány számos német zsidó menekültet utasított ki az ország területéről.

TUNGSRAM

JO' VILAGITAS = JO' MUNKA

Étterem ארטה כשר

BUZIAS fürdő, az üdülő vendégek részére, a higiénia minden követelményének megfelelő, a legnagyobb komforttal berendezve, pontos kiszolgálással és olcsó árakkal. Megnyitlik május hó 15-én. Szíves pártfogást kér az igen tisztelt fürdőző vendégek részéről

KLEIN és WEISZ

Külön dietikus konyha. Buzias, Str. Postei 8.

Ha Bucureşlibe érkezik szálljon meg a

Hotel Imperial-ban

Calea Victoria 49.

A királyi palota szomszédságában.

Ujjonnan átalakítva. — Olcsó árakkal.

Olcsón vásárolhat!

Fürdődressz, harisnyát, keztyűt, férfiinget, nyakkendőt és rövidárukat

Szenszki Miklósnál

ORADEA, Sas-Passage

— Eljegyzés. Weisz Edithet (Oradea) eljegyezte Binder Ignázt (Simleul-Silvaniei) Minden külön értesítés helyett.

— **Veszélyben vannak a zsidó jogok Litvániában.** Kownó. Lettorszag után, Litvániában is diktatórikus rendszer vette át a hatalmat. Még az előző kormány idején kilátásba helyezték, hogy törvényt készítenek a kézművesek számára kötelező vizsgák bevezetéséről, amely különösen a zsidókat érintené rendkívül súlyosan, mivel a zsidó lakosság háromnegyed része kézműves. A „Yidische Stimme” aggódva ír az új törvényről és leszögezi, hogy amennyiben ez életbelép, úgy több, mint 10 000 családapát fosztanak meg egzisztenciájától. Kézművesek, könyvelők, számvivők, kereskedők és iparosok kell elhagyják eddigi szakmájukat és esnek áldozatul a biztos pusztulásnak. Litvániában egyébként is évek óta folyik a szisztematikus harc a zsidó egzisztenciák ellen. Ma már ugyiszovalán az egész kereskedelem litván kezekben összpontosul. Eddig még teljesen bizonytalan, hogy az új diktatúra mit fog hozni a litván zsidóság számára, annyi azonban bizonyos, hogy nem fogja megjavítani létfeltételeiket.

— 50 év óta fennálló jömenetelű fűszerüzlet, forgalmas vidéki útvonalon, beszálló istállóval és udvarral, esetleg lakással azonnalra kiadó. Értekezni: Strada Iosif Vulcan 4. I. emelet, „NÉPÜNK” kiadóhivatalában.

ZSIDÓ HUMOR ÉS KIS ZSIDÓ TÖRTÉNETEK

Irhat, de nem számíthat...

Jankelenek, egy gazdag leMBERGI lány ajánlottak feleségül, elutazott Varsóba leány nézőbe. Mikor megérkezett, meg akarta próbálni a kocsit, gyalog indult neki a lány szüleinek lakására.

Mire odaért, teljesen belepte a por és a lány, aki csunya volt, mint az éjszaka, köszöné helyett így szólította meg:

— Warum sind Sie nicht mit einem Wagen gekommen? Sie sind doch so bestaubt, dass ich auf Sie schreiben könnte.

Jankele, akinek elmeát a kedve az egész partitól, dühösen odavágta:

— Schreiben können Sie auf mich, aber rechnen nicht.

Gyászbeszéd.

Istentelen pogány ember halt meg a Killeben. A temetésen a gorombán-öszintén egyszerű rabbinus ezt prédikálta:

— Zavarban vagyok mit beszéljek a kóporsó lakója fölött. Kevés szavam lehet csak. Csak annyit mondok: féljétek az Istent és cselekedjétek meg az ő törvényeit. De mivel szokásban van, hogy a halottról, ha csak féligmeddig is, életében jó hírnevet hagyott maga után, egy kevés dicsőreiet szóljunk, azért azt mondom, hogy az állatok között négy olyan állat van, amelyeknek különös sajátságuk van: az első: az élve jó és holtan nem jó, ez a szamár, a második: holtan legalább a más hitűeknek jó, de élve nem jó, ez a disznó, a harmadik: élve is jó, halva is jó, ez a marha, a negyedik végre: se élve se halva nem jó, ez a farkas. Ezt a halottat Zeév Wolfnak, kettyszer is farkasnak hívták és idevalósi volt és mivelhogy én nem tudom, hogy micsoda jót mondhatnék róla, elhallgatok és ime befejezem a beszédemet. Léch beszólam... Ámen...

„És néztek Mózes után”...

A Kszav Szófer magyarázza ehhez a bibliai vershez fűződő Midrást: Izrael fiai után néztek Mózesnek és mondták: „A mienkből eszik, a mienkből iszik.” Lehetséges e hogy a zsidók irigyelték Mózes mesterük szájából a falatot? Az értelme ez: A zsidók azt mondogatták egymás között, nem csoda, hogy Mózes szent ember, aki minden gondolatát Istennek szenteli, hiszen mi gondoskodunk róla és így nem ismeri a megélhetés gondjait, a mindennapi kenyérért való harcot. Ilyen körülmények között bárki közülünk szent lehetne.

„A csapás, mely nincsen megírva”

A huszti rabbi magyarázza: Mit jelent a „csapás, mely nincsen megírva a Tórában”, amikor már minden lehető és képzelhető csapás fel van sorolva előtte? Ez a mai időkre vonatkozik. Azelőtt, akinek ötvenezer forintja volt, ennyivel kereskedett és eszerint élt. Szerény fogaton járt, egyszerűen öltöztette gyermekeit. Ma úgy él, mintha ötven milliója volna. Nényes fogaton jár és selyemben, biborbán. Mindenki többet költ, mint amennyit megengedhetne magának. Erre mondja az Irás: „Csapás, amely nincsen megírva”. Mert nem írhatja az áikok és csapások közé a négyes fogatot, selyemruhákat és prémeket. Pedig csapás ez, amely sorvasztó gondot okoz és ideges hajszát éjjel-nappal, hogy fedezni tudja. És erről mondja az Irás: „Ellened küldi a mezők vadjait” — a tigris, farkas, róka és a többi vadállatok prémjelt, ... mikéért dolgoznod kell arcod verejtékével...

— **Felvétel a nagyváradi Zsidó Fiuinternátusba.** — A nagyváradi Zsidó Fiuinternátusban a felvétel megkezdődött és különös nyomatékkal felhívjuk az internátusra azon zsidó szülők figyelmét, akik gyermekeiket II. III. és IV. ik lyceum, avagy gimnáziumban ohajtlák beírni, hogy minél előbb jelentkezzenek, mert csak igen korlátolt számú hely áll rendelkezésre. Az első osztályba beíratkozni ohajtlók pedig azonnal jelentkezzenek, mert a felvételi vizsgálat f. hó 20-án reggel 8 órakor lesz megtartva.